

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

ΛΟΡΕΝΤΖΟΣ ΜΑΒΙΛΗΣ

Καλλιπάτειρα

ΣΤΟΧΟΣ

Να μελετήσουν οι μαθητές ένα γνωστό σονέτο του Μαβίλη, με γνώμονα την εξύμνηση των ευγενικών ιδεωδών που υπηρέτουσε η τέλεση των αρχαίων Ολυμπιακών Αγώνων.

ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

Η τέλεση των αρχαίων Ολυμπιακών Αγώνων και ο αποκλεισμός των γυναικών

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Πηγή έμπνευσης του σονέτου «Καλλιπάτειρα» είναι η ελληνική αρχαιότητα και συγκεκριμένα το ιστορικό ανέκδοτο σύμφωνα με το οποίο η Ροδίτισσα αρχόντισσα Καλλιπάτειρα, μητέρα του ολυμπιονίκη Διαγόρα και συγγενής άλλων πέντε ολυμπιονικών, παρακολούθησε στο στάδιο της Ολυμπίας γυμνικούς αγώνες αντρών, κατά παράβαση του νόμου που απαγόρευε την παρουσία γυναικών στον αθλητικό χώρο. Με αφορμή την εξαίρεση που έκαναν οι ελλανοδίκες για την Καλλιπάτειρα, μπορούμε να σχολιάσουμε τα ήθη της αρχαίας αντροκρατικής κοινωνίας και να αναφερόμαστε στη σημερινή, σημαντική, σχέση της γυναίκας με τον αθλητισμό και τις αθλητικές εκδηλώσεις. Στο μεγαλύτερο μέρος του σονέτου, που έχει διαλογική μορφή, εκτίθενται τα επιχειρήματα με τα οποία η Καλλιπάτειρα κατόρθωσε να πείσει τους ελλανοδίκες να της επιτρέψουν να παρακολουθήσει τους αγώνες. Το σονέτο λειτουργεί έτσι σαν έμμεσος ύμνος στη φήμη και στο κύρος των Ολυμπιακών Αγώνων, στην αδέσμευτη θέληση του ανθρώπου, αλλά και στην ιερότητα και στη δύναμη της ποίησης που δοξάζει τους εκλεκτούς, σύμφωνα με τις επινίκιες ωδές του Πινδάρου. Οι φιλοσοφικές αντιλήψεις της ποίησης του Μαβίλη διαμορφώθηκαν από τη βαθιά γνώση της γερμανικής φιλοσοφίας (Καντ, Φίχτε, Σοπενάουερ και Νίτσε), καθώς και της ινδικής και ιδίως της βουδιστικής φιλοσοφίας. Η μία όψη αυτών των πεποιθήσεων, που εκφράζεται και στην «Καλλιπάτειρα», περιλαμβάνει τον ιδανισμό της τέχνης (την πίστη δηλαδή ότι η τέχνη είναι υψηλό ιδανικό, στο οποίο ο καλλιτέχνης πρέπει να αφιερώνεται ολόψυχα), τη θεμελίωση κάθε πράξης σε σταθερές ηθικές αξίες και τη βαθιά αγάπη προς την πατρίδα (η άλλη όψη είναι η ριζικά απαισιόδοξη έως πεισιθάνατη θεώρηση της ανθρώπινης ζωής).

Όπως τα περισσότερα ποιήματα του Μαβίλη, έτσι και το «Καλλιπάτειρα» έχει τη μορφή σονέτου. Το σονέτο είναι ποίημα σταθερής μορφής με τεράστια διάδοση στις μεγάλες ευρωπαϊκές λογοτεχνίες. Αποτελείται από 14 μετρικά ομοειδείς στίχους, που κατανέμονται σε δύο τετράστιχες και δύο τριστιχες στροφές, με συγκεκριμένα σχήματα ομοιοκαταληξίας. Ο Μαβίλης ειδικεύτηκε στη σονετογραφία και θεωρείται όχι μόνο ανανεωτής της, αλλά και ο συστηματικότερος και καλύτερος Έλληνας

σονετογράφος. Οι μορφολογικοί περιορισμοί του σονέτου όχι μόνο δεν εμποδίζουν την ανάπτυξη της ποιητικής φαντασίας του Μαβίλη, αλλά του επιτρέπουν να αναδείξει την ικανότητά του για τελειοποίηση της μορφής, ιδίως στον εντεκασύλλαβο στίχο, στον οποίο είναι γραμμένα τα περισσότερα σονέτα του. Παράλληλα, το ποίημα είναι έκφραση γνήσιων και πηγαίων αισθημάτων και στηρίζεται σε στέρεο ηθικό και φιλοσοφικό υπόβαθρο.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Κωστής Παλαμάς, «Ολυμπιακός Ύμνος» στα Κ.Ν.Λ. της Α' Γυμνασίου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Άγρας Τέλλος, «Τρία σονέτα του Μαβίλη», *Κριτικά*, τόμ. 2, Ερμής 1981, σ. 60-63.
 Αλυσανδράτος Γεώργιος, «Εισαγωγή» στο Λορέντζος Μαβίλης, *Τα ποιήματα*, Ίδρυμα Κώστα και Ελένης Ουράνη 1990, σ. 9-48.
 Κουλουφάκος Κώστας, «Καλλιπάτειρα», *Κείμενα και αναλύσεις*, τόμ. 2, Διογένης 1980⁴, σ. 143-145.
 Μπουμπουλίδης Φαίδων, *Λορέντζος Μαβίλης, 1860-1912*, 1954.
 Πολλά στοιχεία για την ανοδική πορεία του ελληνικού αθλητισμού θα βρείτε στον τόμο που επιμελήθηκε ο Πέτρος Λινάρδος, *Από το όραμα στην πράξη*, Υπουργείο Πολιτισμού – Γενική Γραμματεία Ολυμπιακών Αγώνων 2000.

ΠΗΓΗ

Λορέντζος Μαβίλης (1860-1912), «Καλλιπάτειρα» (1895), *Τα Ποιήματα*, Ίδρυμα Κώστα και Ελένης Ουράνη 1990, σ. 70.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΙΓΓΑΣ

Η τρίπλα των ονείρων

ΣΤΟΧΟΣ

Να αναφερθούμε στο πιο δημοφιλές άθλημα, το ποδόσφαιρο, μέσα από μια γλυκόπικρη ανθρώπινη ιστορία.

ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ

- Η προσωπική ιστορία και η παρακμιακή κατάσταση του Αρούκατου**
- Το ποδόσφαιρο ως αθλητική δραστηριότητα και η ανταπόκριση του ευρέος κοινού (φίλαθλοι και ερασιτέχνες ποδοσφαιριστές) σε αυτό**
- Η συναισθηματική συμμετοχή στο άθλημα**
- Η συμβολική πραγματοποίηση ενός ονείρου του Αρούκατου μέσα από την τρίπλα του Μπλάνκο**

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Το διήγημα του Μίγγα είναι ένα στιγμιότυπο της σύγχρονης ζωής, με ήρωα το Μίμη Αρούκατο, έναν ερασιτέχνη ποδοσφαιριστή, προερχόμενο από λαϊκό κοινωνικό περιβάλλον. Όλες οι ελπίδες του Αρούκατου για επιτυχία στη ζωή και κοινωνική καταξίωση επενδύονται, ήδη από τη νεανική του ηλικία και σ' όλη τη διάρκεια της άδοξης ποδοσφαιρικής του καριέρας, σε μία τρίπλα δικής του επιπόησης, την οποία όμως δεν κατόρθωσε ποτέ να πραγματοποιήσει. Για τον Αρούκατο η στιγμή της δικαίωσης έρχεται, χρόνια μετά το τέλος της αθλητικής του καριέρας, όταν βλέπει στην τηλεόραση ένα Μεξικανό ποδοσφαιριστή, τον Μπλάνκο, να πραγματοποιεί τη δική του τρίπλα. Η χαρά του Αρούκατου είναι τόσο μεγάλη ώστε πανηγυρίζει έξαλλος. Μέσα από την αφήγηση αυτού του χιουμοριστικού αλλά, στο βάθος, θλιβερού περιστατικού, στο διήγημα του Μίγγα σχολιάζεται η κοινωνική διάσταση του ποδοσφαίρου: η τεράστια κοινωνική του απήχηση που υπερβαίνει τα εθνικά σύνορα και παρασύρει εκατομμύρια ανθρώπους στη λατρεία της «στρογγυλής θεάς», η δυνατότητά του να καθιστά κάποιους παίχτες λαϊκά ινδάλματα από τη μια στιγμή στην άλλη, κυρίως όμως η λειτουργία του ως χρηματιστηρίου ονείρων για μια καλύτερη ζωή. Σε αυτό το χρηματιστήριο επένδυσε ολόκληρη τη ζωή του, μην έχοντας άλλη επιλογή, ο ερασιτέχνης ποδοσφαιριστής Μίμης Αρούκατος. Στην πραγματική ζωή έπαυσε και έχασε. Η τύχη όμως του χάρισε την ψευδαίσθηση της δικής του επιτυχίας, μέσα από το ποδοσφαιρικό κατόρθωμα κάποιου άλλου, ενός μακρινού Μεξικανού. Οι έξαλλοι πανηγυρισμοί του Αρούκατου δείχνουν ότι φαντασιακά ταυτίζεται με τον άλλο ποδοσφαιριστή, μπαίνει στο ρόλο εκείνου και πανηγυρίζει, έστω και στο όνειρο, για ό,τι δεν κατάφερε στην αποτυχημένη του ζωή.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

1. Νίκος Καρούζος, «Αγχώδης εμπειρία», *Πενθήματα* (1969). *Τα ποιήματα*, τόμ. 1, Ίκαρος 1993, σ. 245-246.
2. Πώργος Μαρκόπουλος, «Ωδή στον παίκτη της Α.Ε.Κ. και της Εθνικής Χρήστο Αρδίζογλου» [απόσπασμα], *Η ιστορία του ξένου και της λυπημένης*, Υάκινθος 1987, σ. 15-17.

*Θα νυμήσω και εγώ
με τη φτωχή την πένα μου
τον μοναχικό πλην όμως φιλότιμο χαρακτήρα
του παίκτη της Α.Ε.Κ. και της Εθνικής
Χρήστου Αρδίζογλου.*

Θα νυμήσω

*Γιατί το παιδί αυτό
από τις ταπεινές τις γειτονιές του Περισσού
προερχόμενο.*

*Της Ριζουπόλεως και της Σαφράμπολης.
Ήταν το μόνο από πολλούς άλλους
που παρά την υπεροψία της νεότητάς του
εκράτησεν ενός λεπτού στα μυστικά σιγή
για τους αποχωρήσαντες βετεράνους
που δεν επέτυχαν πολύτιμο γκολ
σε κρίσιμη στιγμή
απορρίπτοντας έτσι ακόμη και τον θάνατο
μια και αγνόησε όλους αυτούς τους αθλητές
που τώρα βρίσκονται στο χώμα.*

Θα υμνήσω.

*Γιατί το παιδί αυτό
κατεβαίνοντας – όπως προείπα –
από τους καλύτερους αέρηδες,
ήταν το μόνο
που πάντα με εύστοφες κινήσεις
επιτύγχανε την εκπόρθηση
της αντίπαλης εστίας
σε ξένα γήπεδα προπάντων
κάνοντας έτσι να ακουστεί ανά την υφήλιο
το όνομα της μικρής πατρίδας μας
ενώ συνάμα εχάριζε
λέγω εχάριζε με την πράξη του αυτή
μια ολοφώτεινη νύχτα Χριστουγέννων
στους άστεγους της πλατείας Ομονοίας
παρά το ότι ετούτο
εστοίχιζε εις τον ίδιον αρκετά
τον έκλεινε μόνο σε ένα σπίτι
αγρόμι τρομαγμένο
που έβλεπε το κορμί του
ακρωτήρι, ερημικό ακρωτήριο.*

ΕΥΡΥΤΕΡΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Έχει μεγάλο ενδιαφέρον να μελετήσετε το ποίημα του Γ. Μαρκόπουλου, με σκοπό να εξηγήσετε πώς αντιλαμβάνεται ο ποιητής την κοινωνική προσφορά του ποδοσφαιριστή Χρήστου Αρδίζογλου. Συγκρίνετε το ποίημα του Μαρκόπουλου με το διήγημα του Μίγγα, με βάση την οπτική γωνία από την οποία παρουσιάζουν το ποδόσφαιρο οι δύο συγγραφείς.
2. Δείτε την ινδική κινηματογραφική ταινία *Κάν' το όπως ο Μπέκαμ* και σχολιάστε πώς παρουσιάζεται σε αυτήν η σύνδεση του ποδοσφαίρου με τη ζωή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βαγενάς Νάσος, «Ποδόσφαιρο και λογοτεχνία», *Σημειώσεις από το τέλος του αιώνα*, Κέδρος 1999, σ. 132-137.

Δανιήλ Χρήστος, «Τα δύσκολα χρόνια εκεί έξω, κείμενα για τη μνήμη και το όνειρο» [Βιβλιοκρισία], *Νέα Εστία*, τχ. 1762, 2003, σ. 937-940.

Καρακώτιας Κώστας, [Βιβλιοκρισία], εφ. *Προοπτική*, 21.2.2004.

ΠΗΓΗ

Δημήτρης Μίγγας, «Η τρίπλα των ονείρων», *Της Σαλονίκης μοναχά...*, Μεταίχμιο 2003, σ. 173-175.

ΟΥΜΠΕΡΤΟ ΣΑΜΠΑ***Τοπική ομάδα*****ΣΤΟΧΟΣ**

Να διαβάσουν οι μαθητές ένα ένθερμο ποίημα που έγραψε ο Σάμπα για την ποδοσφαιρική ομάδα της πατρίδας του.

ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ

Τα αισθήματα του ποιητή για την τοπική ποδοσφαιρική ομάδα

Η χαρά και η δόξα του αθλήματος

Η κοινωνική προσφορά του ποδοσφαίρου

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Οι μαθητές, και περισσότερο τα αγόρια, πιστεύουμε ότι θα ενδιαφερθούν πολύ για αυτό το κείμενο, καθώς σε μεγάλο βαθμό αναφέρεται και εκφράζει οικεία συναισθήματα και προσωπικές τους συγκινήσεις, ιδιαίτερα έντονες μετά την επιτυχία της Εθνικής μας Ομάδας Ποδοσφαίρου (2004: Κατάκτηση του Ευρωπαϊκού Κυπέλλου).

Αυτό το ποίημα διαθέτει πλούσια γκάμα εκφραστικών τρόπων. Ο ποιητής λειτουργεί κυρίως ως μονάδα ενταγμένη μέσα στο πλήθος των οπαδών της τοπικής ομάδας («Ανάμεσα στο πλήθος κι εγώ σας χαιρετώ»), εκδηλώνει όμως διαφορετικά τη συναισθηματική του αντίδραση («αλλιώςτικά από τους πολλούς/εξίσου συγκινημένους»). Δεν αρκείται δηλαδή στην παθιασμένη και εκδηλωτική σχέση, που έχουν οι οπαδοί με την ομάδα τους –η οποία συχνά παρεκτρέπεται σε εκδηλώσεις φανατισμού και χουλιγκανισμού–, αλλά έχει διαμορφώσει την προσωπική του συναισθηματική σχέση με συγκεκριμένο σκεπτικό και με σαφή ποιητική πρόθεση. Το σκεπτικό του είναι ότι αγαπά και σέβεται την τοπική ομάδα όχι μόνο λόγω της κοινής καταγωγής και των επιτυχιών της, αλλά κυρίως επειδή οι παίκτες

της διαθέτουν τόσο τα εξωτερικά θετικά χαρακτηριστικά (νιατά, θέρμη και γρηγοράδα) όσο και υψηλή συνοχή με τη μητέρα-ομάδα: αγωνιστικό πνεύμα, συνεργασία και ευγενική άμιλλα. Χάρη σε αυτά τα γνωρίσματά της η ομάδα θριαμβεύει στα γήπεδα και κατακτά τις καρδιές των οπαδών της, οι οποίοι ξεπερνούν τα καθημερινά τους προβλήματα απολαμβάνοντας τη λαμπερή εμφάνιση της ομάδας τους. Από την άλλη μεριά η ποιητική πρόθεση του Σάμπα είναι ευδιάκριτη. Κατά κάποιο τρόπο συνεχίζει την παράδοση των αρχαίων ποιητών που υμνούσαν τις αθλητικές επιτυχίες, όπως, π.χ., ο Πίνδαρος με τους γνωστούς *Ολυμπιονικούς* του. Η εισαγωγή (δύο πρώτες στροφές) του ποιήματος έχει υψηλό ρητορικό ύφος, ο ποιητής προβάλλει το εγώ του ενταγμένο ανάμεσα στους οπαδούς, προκειμένου να απευθύνει πανηγυρικό χαιρετισμό στην ομάδα. Ο εγκωμιαστικός τόνος παραμένει υψηλός και στο υπόλοιπο ποίημα (με κορύφωση τους τελευταίους στίχους της τρίτης στροφής), καθώς το κύριο μέλημα του ποιητή είναι να μνημειώσει τη δόξα και να αναδείξει τη μεγάλη κοινωνική απήχηση της ομάδας. Στο τέλος εξάλλου του ποιήματος ο ποιητής δεν παραλείπει να αιτιολογήσει την προσωπική του στάση, το ύφος και το ήθος του κειμένου του, δηλώνοντας ευθαρσώς ότι η λατρεία του προς την ομάδα είναι δικαιολογημένη «για όλα τούτα» που αυτή προσφέρει στο κοινό της.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

Στο αφιερωμένο στο ποδόσφαιρο τεύχος του *Δέντρο* (τχ. 133-134, Απρίλιος-Ιούνιος 2004) θα βρείτε 28 πολύ ενδιαφέροντα λογοτεχνικά, δοκιμακά κείμενα και συνεντεύξεις ξένων συγγραφέων, πρόσφορα για τη διδακτική πράξη και βοηθητικά για την ανάθεση εργασιών στους μαθητές.

ΠΗΓΗ

Ουμπέρτο Σάμπα, «Τοπική ομάδα», μτφρ. Ν. Αλιφέρης, *Το Δέντρο*, ό.π., σ. 95.

ΝΙΚΟΣ ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ

Η εσχάτη των ποιμών

ΣΤΟΧΟΣ

Να διαβάσουν οι μαθητές ένα διήγημα του Ν. Χουλιαρά και να παρακολουθήσουν την ψυχική ένταση του μικρού ήρωά του, ο οποίος, αν και παθιασμένος με το ποδόσφαιρο, αποκλείεται από τα καλοκαιρινά ντέρμπι.

ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ

Τα «διεθνή» καλοκαιρινά ματς στην Αντίπαρο

**Ο μικρός Δαμιανός, το πάθος του για το ποδόσφαιρο και η επιθυμία του να συμμετάσχει στην τοπική ομάδα, με σκοπό τη νίκη των Ελλήνων
Η πικρή αίσθηση της απόρριψης, τα απωθημένα και η εκτόνωση-εκδίκηση του Δαμιανού**

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Το διήγημα εξιστορεί με χιούμορ, ειρωνεία και ρεαλισμό την ψυχική δοκιμασία του Δαμιανού, ο οποίος αποκλείεται, λόγω της μικρής ηλικίας του, από τους ποδοσφαιρικούς αγώνες και βιώνει έντονα το συναίσθημα της απόρριψης, της αδικίας, αλλά και του πληγωμένου του πατριωτισμού.

Η τριτοπρόσωπη αφήγηση και η γλώσσα του διηγήματος είναι απλή και άμεση, σχεδόν προφορική, χάρη στην ευρεία χρήση καθημερινού λεξιλογίου και ποδοσφαιρικής ορολογίας. Το διήγημα χωρίζεται σε εμφανείς ενότητες, καθώς ο Χουλιαράς έχει προβλέψει τα σχετικά ενδιαμέσα κενά. Ο συγγραφέας δίνει αρχικά εισαγωγικές πληροφορίες για τον ανθρώπινο τύπο και τη λαχτάρα του μικρού Δαμιανού να παίξει στα «διεθνή» ματς του νησιού του, το οποίο το καλοκαίρι μετατρέπεται σε κοσμοπολίτικο κέντρο διερχόμενων Βορειοευρωπαίων τουριστών. Η λαχτάρα του μικρού να εκπροσωπήσει, ως ντόπιος και φανατικός του αθλήματος, την ελληνική ομάδα είναι ένα είδος προσωπικού στοιχήματος για την καταξίωσή του στα μάτια των μεγάλων και των ξένων. Ακολουθεί η περιγραφή του συνηθισμένου τρόπου διεξαγωγής των καλοκαιρινών ματς, τα οποία έχουν εντελώς ερασιτεχνικό, χαλαρό και ψυχαγωγικό χαρακτήρα και προσφέρονται ως παιδιά των ενήλικων τουριστών που επιλέγουν την Αντίπαρο, για να αποβάλουν το άγχος και το στρες της πιεσμένης αστικής τους ζωής. Ο Δαμιανός όμως, που κάθε μέρα παρακολουθεί τα ματς, δε συμμερίζεται καθόλου αυτή την ανάγκη εκτόνωσης των μεγάλων, βλέπει αλλιώς τα πράγματα και αντιμετωπίζει το παιχνίδι με σοβαρότητα, θεωρώντας ότι μπορεί να αναδείξει αυτόν και την ομάδα του. Οι μεγάλοι φυσικά δεν τον παίρνουν στα σοβαρά και δε συμμερίζονται την αγωνία του να συμμετάσχει στον αγώνα. Έτσι διογκώνονται μέσα του τα αισθήματα της απόρριψης, τα απωθημένα και η ανάγκη του για προβολή. Αποφασίζει λοιπόν να δώσει μια μοναχική, φανταστική λύση στα απωθημένα του φορώντας την κίτρινη φανέλα της ξένης ομάδας και εκδικούμενος τους συμπατριώτες του, που δεν τον πίστεψαν. Η άγρια χαρά αλλά και η μοναξιά της εκδίκησης του, η οποία δηλώνεται ήδη από τον τίτλο ως «η εσχάτη των ποινών», υπογραμμίζουν την υπονομευτική του αντίδραση απέναντι στην ελληνική ομάδα. Ο συγγραφέας επιλέγει να συνδέσει αυτήν τη στάση και τη χρονική στιγμή του Δαμιανού με τον επίσης μοναχικό περίπατο της Σιλόννας, μιας μικρής Ρουμάννας που δουλεύει στο νησί. Δαμιανός και Σιλόνα, ντόπιος και μικρή εργαζόμενη μετανάστρια, αποστασιοποιημένοι από την κοσμοπολίτικη ζωή της καλοκαιρινής Αντίπαρου, αντιπροσωπεύουν μια δική τους παιδική, προσωπική και κοινωνική, εκδοχή της ζωής.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

1. Νίκος Εγγονόπουλος, «Τα γκολ-ποστ» [απόσπασμα], *Στην κοιλάδα με τους ροδώνες* (1978), Ίκαρος 1992.

<i>Ένα σας λέω:</i>	<i>πανέτοιμοι</i>
<i>όλοι να τρέξουμε αμέσως</i>	<i>το μάτι εδώ εκεί</i>
<i>στα γκολ-ποστ</i>	<i>να γρηγορούμε</i>
<i>παιδιά!</i>	
<i>στα γκολ-ποστ!</i>	<i>μην αρχινίσουνε να πέφτουνε</i>
<i>άγρυπνοι</i>	<i>τα τέτοια βροχή</i>
<i>-ακοίμητη φρουρά</i>	<i>και ηττηθούμε</i>

2. Ρούλα Κακλαμανάκη, «Ποδοσφαιρικοί αγώνες», *Λίγο πριν, λίγο μετά*, Καστανιώτης 1999.

*Από παιδί τού άρεσε να κάνει την μπάλα σκαμνάκι.
Έχοντας μάθει τους χειρισμούς μιας τέλει ισορροπίας
Μπορούσε να κάνει οτιδήποτε.*

*Καθισμένος εκεί, χρησιμοποιώντας κάθε μόριο
Τον σώματος και του πνεύματός του
Με τις ανάλογες κινήσεις γεννούσε πλήθος λέξεων
Και, αν όχι ποιήματα, έργα –ούτως ειπείν αιωνιότητας–
Οπωσδήποτε ανθρώπους κατ' εικόνα και ομοίωσή του.
Καμιά φορά και θεούς.*

*Όλα ήταν αληθινά με μόνη εξαίρεση τα φτερά.
Αυτά που φυτρώνουν στα γήπεδα των ποδοσφαιρικών αγώνων
Και βγαίνουν από τους αστραγάλους των ποδιών
Για να εξαφανίσουν από πρόσωπον γης τα παιδικά όνειρα
Και να δώσουν το πρώτο λάκτισμα στην ύποπτη αθωότητα των αγγέλων.*

ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Διαβάστε τα ανθολογημένα και προτεινόμενα παράλληλα κείμενα της ενότητας και διαλέξτε εκείνο που σας αρέσει περισσότερο. Εξηγήστε γιατί το επιλέξατε και προσδιορίστε το λογοτεχνικό πρόσωπο που σας κίνησε περισσότερο την προσοχή.

ΠΗΓΗ

Νίκος Χουλιαράς, «Η εσχάτη των ποιών», *Μια μέρα πριν δυο μέρες μετά*, Νεφέλη 1998, σ. 109-118.

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΣΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ**1. Παράλληλα κείμενα**

Ειδικά οι ποδοσφαιρόφιλοι μαθητές μπορούν να διαβάσουν τα προτεινόμενα παράλληλα κείμενα και το σχετικό αφιέρωμα του περιοδικού *Το Δέντρο*. Εκτός από την κοινωνική προσφορά και την έξαρση που προσφέρει το άθλημα μπορούν να χαρούν τα απολαυστικά ποιήματα-παρωδίες του Κ.Φ. Φαβάκη [= Μίμης Σουλιώτης], *Ποιήματα εν παρόδω* (1974).

2. Δημιουργία κριτικής στάσης

Οι μαθητές θα προβληματιστούν θετικά για την απήχηση του αθλητισμού σε ατομικό και συλλογικό, τοπικό, εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο.

3. Ευρύτερες δραστηριότητες

Οι μαθητές μπορούν να συγκεντρώσουν στοιχεία σχετικά με την ανοδική πορεία του ελληνικού αθλητισμού, μελετώντας, π.χ., τις επιδόσεις των Ελλήνων αθλητών ανά άθλημα ή τη σχέση των Ελληνίδων με τον αθλητισμό.